

Яник М.М., студентка групи ПО-1сп;
Науковий керівник:
д.пед.н., професор Товканець Г. В.
Мукачівський державний університет

КОНЦЕПЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ПРО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Концепція екологічної освіти в Україні *затверджена* Указом Президента *України* від 17 квітня 2002 року № 447/2002. В концепції викладені основні положення, що стосуються екологічного виховання і екологічної освіти. Зокрема, в Концепції відображено, що підготовка громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства й природи, повинна стати одним з головних важелів у вирішенні надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем сучасної України. Глибоким опануванням екологічними знаннями, формуванням екологічного мислення, свідомості і культури мають бути охоплені громадяни всіх категорій, вікових груп і сфер діяльності [1].

Головними складовими системи екологічної освіти та виховання мають бути її формальна й неформальна частини, форми й методи яких різні, а мета одна: різнобічна підготовка громадян, здатних визначати, розуміти й оптимально вирішувати екологічні тасоціально-економічні проблеми регіонів проживання на основі наукових знань процесів розвитку біосфери, здорового глузду, загальнолюдських досвіду й цінностей.

Підкреслюється особлива увага держави до формування екологічної культури особистості. В Концепції відмічається, що державна політика в галузі екологічної освіти повинна базуватися на таких принципах: розповсюдження системи екологічної освіти і виховання на всі верстви населення з урахуванням індивідуальних інтересів, стимулів та особливостей соціальних, територіальних груп та професійних категорій; комплексності екологічної освіти і виховання; неперервності процесу екологічного навчання в системі освіти, в тому числі підвищення кваліфікації та перепідготовки.

Основною метою екологічної освіти є формування екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності. Екологічна освіта, з одного боку, повинна бути самостійним елементом загальної системи освіти, і з іншого боку, виконує інтегративну роль у всій системі освіти. В розділі 5 Концепції «Загальна середня екологічна освіта» визначено основні завдання формування екологічної культури у початковій школі. Зокрема підкреслюється, що загальноосвітньому навчальному закладу відводиться провідна і найважливіша роль в екологічній освіті і вихованні учнівської молоді. Це - основна ланка, оскільки не всі її випускники зможуть одержати вищу освіту [1].

Мета загальної середньої освіти – формування особистості з новим, ексцентричним типом мислення й свідомості, високим ступенем екологічної культури. Варто зважити, що ефективним засобом формування екологічної культури є екологізація шкільної освіти, яка передбачає включення екологічних аспектів, що пов'язані з основним матеріалом, до складу практично всіх навчальних дисциплін. Пріоритетом загальної середньої екологічної освіти, відмічається в Концепції, є особистісна орієнтація, що передбачає створення таких умов, за яких природа стає особистісною цінністю для кожного школяра. Такий підхід здійснюється на трьох ступенях відповідно до віку дітей, обсягу та рівня їх знань і досвіду, психологічних особливостей.

У загальноосвітньому навчальному закладі I ступеню (I-III, IV класи) забезпечуються: елементарні знання про природу та взаємозв'язки у ній, взаємодію і взаємовплив людини і природи; розуміння погіршення стану навколишнього середовища внаслідок нераціональної господарської діяльності та особистої причетності до екологічних проблем; розвиток

ціннісного ставлення до природи як джерела задоволення естетичних, комунікативних, пізнавальних, рекреаційних та інших потреб особистості; формування елементів здорового способу життя та навичок екологічно доцільної поведінки.

В Концепції окремо виділено параграф про роль позашкільної освіти у розвитку екологічного виховання молодшого школяра: «Реалізація екологічних завдань здійснюється через такі форми позашкільної освіти та виховання: традиційні та нетрадиційні форми роботи в літніх екологічних таборах (екологічні стежки, екскурсії тощо); проведення польових навчальних практикумів, екологічних експедицій; тематичних дитячих природоохоронних акцій; проведення екологічних олімпіад, конкурсів екологічного малюнку, фестивалів екологічної пісні, ділових ігор, наукових конференцій тощо; створення системи підготовки та перепідготовки працівників позашкільних навчально-виховних закладів; розширення мережі різних профілів позашкільних закладів (туристсько-краєзнавчих, технічних та ін.); залучення до навчально-виховної роботи з екології в цих закладах висококваліфікованих спеціалістів, вчених.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція екологічної освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>

Відомості про авторів

Авчіннікова Галина Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Христинівка, Черкаська обл.

Акімова Олена Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків Харківська область, м. Харків

Ашихміна Наталія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса.

Барановська І.Г. кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця.

Барчій Магдалина Степанівна, старший викладач, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Бондар Тамара Іванівна доктор педагогічних наук , доцент Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Башавець Наталія Андріївна, доктор педагогічних наук професор, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса

Бобела Юлія Вікторівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>